

Szaúd-Arábia

Utolsó frissítés dátuma: 2020.12.10.

Fertőzöttség állapota

Fertőzések száma: összes fertőzött 358.922 fő, halottak száma összesen 5.977 fő, az aktív fertőzöttek száma 3.777 fő ebből 577 kritikus állapotban van, összes felgyógyult 349.168 fő.

Járványhelyzet állapota: 2020 novemberében az egészségügyi hatóság következetes intézkedéseinek, az ésszerű szigor alkalmazásának és a szabályok lakossági elfogadottságának eredményeként tovább folytatódott a július óta tartó csökkenése mind a napi új fertőzéseknek, mind az aktív fertőzöttek számának, egyúttal a felgyógyultak száma emelkedő tendenciát mutat. A gyógyultak aránya meghaladja a 97,3%-ot. A Harvard's Global Health Institute a kitűnő adatok okán a korábbi II-es, közepes (sárga) kategóriából a legjobb I-es, zöld kategóriába sorolta át az országot. (1-nél kevesebb a 100.000 főre jutó napi fertőzés: 0,6). Az országban elvégzett PCR tesztek száma (9.990.424) a teljes lakosság 28,3%-a.

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Lakossági korlátozások:

A kormány ígéretének megfelelően június 21-ével – a március 15-ével elrendelt – kijárási tilalmat teljesen feloldották, a mecsetek korlátozás nélkül kinyitnak, a gazdasági és üzleti tevékenység korlátjai megszűnnek (minden típusú üzlet újra nyithat időbeli korlátozás nélkül), a mozik, kávézók kinyithatnak szigorúan betartva az egészségügyi előírásokat.

Gazdasági korlátozások:

- a szaúdi nemzeti légitársaság a Saudia október végén bejelentette, hogy november 1-től kezdődően további 13 célállomással bővíti repülőútjait, így már összesen 33 úticélt kínál. Az újabb bővítések főként ázsiai és közel-keleti desztinációkat érintenek, de például közte van Milánó és Manama is.
- a Szaúdi Polgári Repülésügyi Hatóság (GACA) közleményben tájékoztatott, hogy a nemzetközi légit forgalom teljes körű újraindítása 2021. január 1-ével valósul meg, azonban szeptember 15-ével részlegesen feloldották a korlátozásokat az alábbiak szerint:
 - o GCC állampolgárok szabadon beléphetnek,
 - o nem szaúdi állampolgárok esetén csak azok léphetnek be, akik rendelkeznek exit/entry engedéllyel és tartózkodási engedéllyel, vagy „visit” vízummal (nem azonos a turista vízummal). **A turista vízummal történő belépés továbbra sem engedélyezett**
 - o hivatalos személyek, kormányzati, diplomáciai és konzuli testületek alkalmazottai
 - o üzletemberek meghívólevéllel, valamint az országban állandó munkaszerződéssel rendelkezők
 - o személyes, családi, emberi okok miatt, mint a családdegyesítés, közeli, egyenesági rokon halála

- betegápolás, gyógykezelés
- tanulmányok folytatása, végzése
- A belépéshez minden esetben egészségügyi nyilatkozatot kell kitölteni és 72 óránál nem régebbi negatív PCR tesztet bemutatni.
- Minden beutazónak le kell töltenie és regisztrálnia kell a Tatamman és a Tawakkalna mobil alkalmazásokban.
- A vendégeknek az érkezéstől számított 8 órán belül be kell jelölniük az otthoni tartózkodási helyet a Tatamman alkalmazáson keresztül.
- Ugyanakkor a magas fertőzési kockázat miatt nem engedélyezett a belépés azok számára, akik a Szaúd-Arábiába való belépést megelőző 14 napban, Indiában, Braziliában vagy Argentínában jártak.
- 2020. augusztus 5-én Szaúd-Arábia megnyitotta Kuvaittal, az Egyesült Arab Emírségekkel és Bahreinnel közös szárazföldi határait. Augusztus 29-től Szaúd-Arábia engedélyezi minden külföldi kamion belépését és tranzitálását - tranzitálását – kivéve, politikai ok miatt a török rendszámúakat – a szaúdi szárazföldi határokon. A sofőrök esetében a másik ország szaúdiakkal szemben alkalmazott szabályait figyelembe vevő reciprocitás alapján végzik el a beléptetést és szabják meg annak járványügyi elővigyázatossági feltételeit.
- közterületen a maszk viselése és a távolságtartási szabályok betartása továbbra is kötelező.
- Az érintőkártyás fizetés továbbra is előnyt élvez, az 50 főnél nagyobb összegűvel tilos, a mecsetekben a már ismert elővigyázatossági szabályokat kell betartani.
- Az üzletekben a maszk és a kesztyű viselése kötelező. Az üzletekben nagyon szigorúan betartják a biztonsági intézkedéseket: minden belépéskor testhőmérséklet mérés van, ugyanakkor védőkesztyűt és fertőtlenítő folyadékot is biztosítanak.

A **belföldi személyforgalmi légitársaságok közlekedés tilalmát június 1-től** – a korábbi ígéreteknek megfelelően – **feloldották**, azonban a **nemzetközi** menetrendszerinti személyforgalmi légitársaságok közlekedés **fentiek szerint korlátozottan üzemel**.

A Szaúd-Arábiát és Bahreint összekötő King Fahad causeway-t (tengeri töltésre épült Dammam/al-Kobár-Manama autópálya) július 23-ával megnyitották a személyforgalom előtt, az áthaladás az alábbiak szerint engedélyezett:

Belépés Bahreinbe:

- Kötelező koronavírus (COVID-19) PCR-vizsgálat a King Fahd Causeway-nél 60 BHD (SR600/160 USD)
- regisztráció a „BeAware Bahrain” alkalmazásban
- pozitív vizsgálati eredmény esetén köteles követni az egészségügyi hatóság utasításait
- Azok az utazók, akik 72 óránál nem régebbi negatív PCR tesztet tudnak bemutatni a belépés előtt a „BeAware Bahrain” alkalmazáson keresztül mentesülnek a fentiek alól.

Belépés Szaúd-Arábiába:

A fentebb leírt – légitársaságokban alkalmazott - szabályok szerint járnak el.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Gazdasági tevékenység végzésére vonatkozó korlátozások: június 21-től teljes körűen megszűntek.

Az egészségügyi berendezések, eszközök, felszerelések kivitele továbbra sem engedélyezett (március 20-a 00:00-tól megtiltották)

A szaúdi vámhatóság az import vállalatok (több mint 1.000 cég) részére 30 napos haladékot biztosít a vámfizetési kötelezettségük teljesítésére bankgarancia ellenében ezzel javítva likviditásukat, valamint biztosítva az ország ellátását. A kulcsfontosságú import esetében a haladék a 30 napot is meghaladhatja. Áprilistól az alacsony kockázatú importőrök esetében bankgarancia nélkül is biztosítja a vámhatóság a halasztott vámfizetési lehetőséget.

A szaúdi Kereskedelmi és Beruházási Minisztérium folyamatosan ellenőrzi a nyitva tartó kereskedelmi egységeket az új kereskedelmi előírások betartatása és a feketekereskedelem és az indokolatlan árdrágítás elleni fellépés céljából.

Logisztika és szállítmányozás állapota

A nemzetközi személyforgalomra vonatkozó korlátozások nem érintik a kereskedelmi, áruforgalmi szállításokat. Szaúd-Arábia repülőterei és kikötői változatlanul fogadják a beérkező és kivitelre kerülő árukat.

NINCS érvényben korlátozás a kereskedelmi és áru fuvarozás viszonylatában.

Gazdasági kilátások

A válság hatására az ország nem-olajipari termékeinek külkereskedelmi forgalma 10,7%-kal, az olaj és petrokémiai termékekből származó bevétel 33,2%-kal csökkent. A szaúdi gazdaság 2020 második negyedévében 7%-ot zuhant, míg a teljes éves visszaesést 5,4%-ra becsülik. 2020 3. negyedévében a költségvetési bevételek 4%-kal haladták meg az előző év azonos időszakában elértet, amely a nem-olajipari, elsősorban adóbevételek drasztikus 37-50%-os növekedésének tudható, míg az olajipari bevételek továbbra is szignifikánsan, 30%-kal csökkentek. Ugyanakkor a kiadási oldal is növekedett 7%-kal, amelyben a pandémia elleni gazdaságvédelmi csomag révén meghatározott szociális kiadások jelentős emelkedése játszott közre (26%).

A kieső kereskedelmi forgalom, valamint a gazdaságélénkítő csomagok kiadásai következtében a 2020. évi költségvetési hiány a szeptemberi becslések szerint elérheti a GDP 12%-át – júliusban 10,9% volt – (298 Mrd SAR, kb. 79,5 Mrd USD) szemben az eredetileg tervezett 6,4%-kal. A hiány fedezésére a kormány az idei év első nyolc hónapjában összesen 12 Mrd USD (2020. január 5 Mrd USD, 2020. április 7 Mrd USD) értékű külföldi államkötvény kibocsátást hajtott végre, valamint ezt meghaladó értékben – 12,82 Mrd USD – bocsátott ki belföldi államkötvényt (SUKUK). Fentieken túl az év eleji közel 500 Mrd USD értékű devizatartalék állománya a szaúdi jegybank legújabb (2020. 11. 29.) közlése szerint októberben minimális mértékben csökkent, jelenleg 446,624 Mrd dollár (2020. 09.: 447,601 Mrd USD), ami 11%-os csökkenés az év eleji nyitó értéhez képest (48,4 Mrd USD – Sama - Szaúdi Jegybank). A folyó fizetési mérleg folyamatos hiánya okán a devizatartalék év végi állományát

445 Mrd dollár körül várják. A devizatartalék egy részét a hiány finanszírozására és a belföldi gazdaság újraindítására, másik részét pedig külföldi befektetésekre fordítja a kormány.

GDP: a tervezett 2,3%-os növekedéssel szemben 2020 első tíz hónapjában folyamatosan negatív tartományban mozgott az index (-0,7 – -1,0%). A szakértők a korábban prognosztizált -3% helyett már -3,7%-ra várják. – természetesen erősen függ a nyersolaj világpiaci árának konszolidációjától és a kereslet fellendülésétől –. Ugyanakkor az IMF kissé korrigálta előrejelzését 5,4% GDP csökkenéssel.

Munkanélküliség: Az első negyedéves 5,7%-ról a második negyedévre 9,0%-ra emelkedett a teljes munkaerőpiacon. A szaúdi munkavállalók körében 2020. 1. negyedévében 11,8%, míg a 2. negyedévben közel 116.000 szaúdi munkavállalónak szűnt meg a munkaviszonya, ezzel a munkanélküliségi ráta 15,4%-ra emelkedett. A szaúdi férfiak között 8,1%, míg a szaúdi nők között 31,4% a munkanélküliség aránya. A teljes szaúdi foglalkoztatottak állománya kb. 3,2 millió fő, 1/3 arányban nő.

Infláció: A július 1-jétől háromszorosára megemelt áfa kulcs (5%-ról 15%-ra) bevezetése jelentős ugrást hozott az inflációban. Az év első felében mért 0,9 százalékos értékkel szemben júliusban 6,1% volt és az augusztusi 5,9% után szeptemberben 5,7%-os szinten állt, míg októberben 5,8% volt. Éves bázissal számolva az infláció mértéke a 3. negyedévben 2,7%. A növekedéshez az élelmiszerek 13,5%-os, a kommunikáció 9,6%-os drágulása járult hozzá jelentősen. (Sama - Szaúdi Jegybank). Becslések szerint év végére 3%-on állhat meg (IMF 3,6%).

Nemzeti valuta: az amerikai dollárhoz rögzített szaúdi rijál a kormányzati megszorító, illetve gazdasági élénkítő intézkedéseknek köszönhetően stabil maradt, árfolyama változatlan 3,75 USD/SAR

FDI: a járvány ellenére 2020 első negyedévében a **külföldi befektetések száma** jelentősen, **20%-kal meghaladta az előző év utolsó negyedévit (348 vs. 291)**. A legtöbb befektetési projekt Indiából (41) érkezett megelőzve az USA-t (37) Libanont (33) és az Egyesült Királyságot (32). (Ministry of Investment)

Szaúd-Arábiát is váratlanul, de nem felkészületlenül érte a pandémia, a szaúdi vezetés kezdettől fogva önerőből, eredményesen kezelte az egészségügyi válsághelyzetet, a szükséges költségvetési átcsoportosításokat végrehajtotta. **Az ENSZ – hálózatához tartozó University for Peace évente készülő világméretű egészségügyi összehasonlító jelentése 2020. évi kiadása Szaúd-Arábiát a 26. helyre sorolta az egészségügyi ellátórendszer minősége tekintetében. A jelentés megállapította, hogy a szaúdi egészségügyi rendszer országos szinten alkalmazkodott a pandémia kihívásához, a gazdaságnak, vállalkozásoknak nyújtott mintegy 13 milliárd USD támogatás révén elkerülte a gazdaság mélyrepülését és a társadalmi szinten sem következett be az életkörülmények és szociális viszonyok romlása.**

A gazdaság helyzete: a május 1-jétől bevezetett nyersolaj termelés-csökkentés pozitív hatással volt a kőolaj árának stabilizálására és lassú emelkedésére, amely azonban a kieső mennyiséget úgy tűnik nem képes kompenzálni. Így a szaúdi államháztartás olaj típusú

bevételei a 2. negyedévben 45%-kal csökkentek az előző év azonos időszakához képest, míg a nem-olajipari bevételek is 55%-ot zuhantak. A helyzetet tovább nehezíti, hogy az OPEC+ 2020. július 15-i megállapodása értelmében Szaúd-Arábia – önkéntes vállalással - további 2 millió hordó/nap mennyiséggel csökkenti termelését 9,6 millió hordó/nap mennyiségről 7,7 millió hordó/napra. A kormány átgondolt és adekvát válaszokat adott a válság gazdasági következményeire, meghirdették a gazdasági mentőcsomagot, amelynek intézkedései a nem-olaj szektor vállalatai, a magáncégek, az SME-k megmentését szolgálták. Döntöttek a költségvetési megszorító intézkedésekről is, melynek során azonban a társadalmi béke érdekében a közszféra juttatásait csak minimális mértékben érintették. A szükséges mértékben hitelt vettek fel, döntöttek az ÁFA emelésről és a tartalékaik egy részét is aktiválták. Mindezek következtében az ország amerikai dollárhoz rögzített fizetőeszköze stabil maradt, biztosították az állami (nagy)beruházások folytatását ezzel szélesítve a foglalkoztatottságot, hozzájárulva egyben a hazai fogyasztás fenntartásához. A költségvetés egyensúlyának biztosítása érdekében a jövőben is számítani lehet a részleges privatizálásra és IPO-ra, növekvő mértékű FDI egyidejű bevonásának igényével, valamint a szaúdi állami befektetési alap további külföldi tulajdonszerzésére. A kőolaj-termelés tekintetében, az ország egyike azon államoknak, amelyek a járványt követően, a jelenleginél magasabb árszint és a megszerzett piaci részesedés miatt előreláthatóan nyertesként kerülhet ki a válságból. Az olaj iránti kereslet gyorsabban nő majd, mint a kínálat, a bezárt infrastruktúra újraélesztése hosszabb időt vesz igénybe és azonnali ráfordítást igényel. Szaúd-Arábiának azonban a növekvő mennyiségi szükségletek kielégítése nem jelent problémát a jelenleg is működő infrastruktúrával. Ugyanakkor a járvány okozta kőolaj iránti keresletcsökkenés, a megújuló- és atomenergia iránti növekvő igény egyértelműen rámutatott, hogy a szaúdi energiaipar éppen az „egylábon állás” miatt sérülékeny. Ez a helyzet egyúttal lendületet adhat a Vision-2030 reformprogramban is szereplő atomenergia termelés-felhasználás projekt felélénkítésére.

A nem-olaj ágazatok tekintetében Rijád a hangsúlyt a digitalizációra, a megújuló energia szektorra és a turizmusra és vendéglátásra helyezi. A társadalmi hatásokat tekintve, a változások legnagyobb elszenvedője a vendégmunkás réteg. Mindezek mellett társadalmi szinten az átlagos jövedelem alacsonyabb lesz, ugyanakkor a szabadságfok és a több lehetőség a lakosság többségét kitevő szaúdi fiatal generáció esetében kompenzálja szűkülő anyagi lehetőségeiket

Gazdasági válságkezelő intézkedések

A szaúdi kormány három hónappal meghosszabbítja az október végén lejáró a pandémiától különösen sújtott gazdasági ágazatokban – turizmus, sport, szórakoztató ipar – működő vállalkozások, illetve az 5 főnél többet foglalkoztató cégeknek nyújtható pénzügyi segélycsomag érvényességét 2021. január végéig.

Gazdaságvédelmi programok:

- szaúdi jegybank (Saudi Arabian Monetary Authority - SAMA) 50 Mrd SAR (13,33 Mrd USD) értékű gazdasági mentőcsomagot jelentett be, amelynek célja a magánszektor, azon belül is a kis- és középvállalkozások pénzügyi támogatása: **tényleges bevezetés 2020. június 1.**
- KKV szektor hiteltörlesztéseire 6 hónapos haladék (moratórium)

- 1,6 Mrd USD értékben hitelgarancia program a KKV-k támogatására
- 213 millió USD értékben a kereskedelmi üzletek, értékesítési pontok és az e-kereskedelem fizetéssel és pénzügyi elszámolásokkal kapcsolatos bankköltségeinek (POS terminálok jutaléka, fenntartási, karbantartási költsége) átvállalása
- adófizetési kötelezettség elhalasztása, valamint állami és önkormányzati adó-, járulék, illeték és egyéb díjfizetések alól adott mentesség, így 3 hónappal elhalaszthatják a vállalkozások ÁFA, jövedéki és jövedelemadó befizetéseiket
- könnyítések a külföldi munkavállalók, illetve az őket foglalkoztató cégek részére is, melynek keretében a munkáltatót terhelő vízumdíjakra (munkavállalási engedély díja), valamint az „expat” hozzátartozók vízumdíjaira egységesen 3 hónap fizetési haladékot adnak,
- elengedik azokat a díjakat, büntetéseket, amelyeket azokra a vállalkozásokra vetnek ki, amelyek nem megfelelő létszámban alkalmaznak szaúdi munkavállalót a „szaúdizációs” előírások értelmében

Munkabérvédelem:

- a kormány átvállalja minden szaúdi foglalkoztatott állampolgár munkabérének 60%-át az elkövetkező 3 hónapon keresztül. A rendelkezés az 5, vagy annál kevesebb szaúdi állampolgárt foglalkoztató vállalkozások esetében 100%-ban, míg az 5 főnél több szaúdi állampolgárt foglalkoztató cégek esetében a foglalkoztatottak 70%-át fedli le. Az intézkedés további 9 Mrd SAR (2,4 Mrd USD) kormányzati kiadást jelent és áprilistól lehet igényelni, a folyósítás május 1-jével kezdődik,
- Emberi Erőforrások Minisztériuma 7 pontos intézkedéscsomag: alapvetően a munkahelyek és munkabérek megtartására, a túlterhelt ágazatokban a foglalkoztatás, a munkaerő keresés, felvétel és kölcsönzés kedvezményes formájára irányulnak, lehetővé teszik a munkavállaló-kölcsönzést az Ajeer Program (expat munkavállalók egészségügyi és oktatási szektorban történő foglalkoztatását elősegítő program) révén, ezáltal is elősegítve a munkafolyamatok (feladatok) elvégzését, csökkentve az érintett ágazatok munkaerővel kapcsolatos terheit, támogatást nyújtva a hiánnyal küzdő szektorok részére.
- munkajogi bírságok megfizetésére vonatkozó könnyítések (moratóriumot), illetve a szaúdi állampolgárok foglalkoztatása esetén kedvező elbírálás a Nitaqat Programban (Szaúdi Foglalkoztatási Program)
- munkáltató és a munkavállaló kölcsönösen megállapodhatnak a munkavállaló bérének munkaidő arányos csökkentésében (max. 40%) hat hónapos időtartamra, vagy az éves szabadság keretéből történő felhasználásra változatlan bérezés mellett.
- munkaviszony munkáltató általi megszüntetésére vonatkozó tiltás azokban az esetekben, amikor a vállalkozás állami támogatásban részesült
- **Az emberi erőforrás és társadalmi fejlődésért felelős miniszter kezdeményezésére „Közösségi Alapot” (Community Fund) hoztak létre 500 M SAR (133 M USD) összeggel a leginkább rászorulóknak és a világjárvány által leginkább sújtott társadalmi rétegek támogatására (szegények, fogyatékkal élők, özvegyek, elváltak, stb.)**

Megszorító intézkedések:

- költségvetési megszorító intézkedés 51 Mrd SAR (13,3 Mrd USD) értékben, amely a teljes 2020-ra tervezett kormányzati kiadás 5%-a.
- Várható, hogy a Vision-2030 modernizációs reformcsomag egyes megaberuházásait is áttekinti a szaúdi kormány és költségmegtakarítási céllal megvalósításukat átütemezheti.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

Kereskedelempolitikai akadályok: a szaúdi kormány 2020 júniusában 3.000 termék esetében emelte meg a behozatali vámokat, amely egyértelműen a költségvetési bevételek növelése, valamint a helyi termelés, gyártás védelmére, illetve az ország importfüggőségének csökkentésére irányul. A megnövekedett vámtételek ugyan nehezíthetik az áruimportot, ugyanakkor bizonyos tömegtermékek esetében beruházásélénkítő (FDI) hatása lehet.

ICT, IT, bankszektor: ezekben a szektorokban a magyar vállalkozások termékei, megoldásai a legújabb technológiát hordozzák és rendkívül innovatívak. A járvány kitörését megelőzően is ez a szektor mutatkozott az egyik legígéretesebb ágazatnak, továbbá az erősen korlátozott mozgási lehetőségek okán könnyedén szervezhetőek hatékony online B2B-k (Capsys Kft. Asura Technologies Kft., i-Cell Kft., Tungstram)

Élelmiszeripar: ezen belül is a szaúdi piacon jelentős részesedéssel jelenlévő Köröstej Kft. termékei piacra jutásának és részesedése növelésének biztosítása. Az élelmiszeripari termékek forgalmazási feltételeit a Szaúdi Élelmiszerbiztonsági Hatóság (SFDA) sok esetben ad hoc és protekcionista szempontok szerint módosítja, akár előzetes értesítések nélkül is, ezáltal megnehezítve (akár ellehetetlenítve) bizonyos külföldi termékek behozatalát (pl. tojás)

Egészséggazdaság: orvosi műszergyártás és fogorvosi műszer és eszközgyártás (Medimetál Kft., Medicor Kéziműszer Zrt.)

Légiközlekedés: Szaúd-Arábia 15 nemzetközi és 13 belföldi polgári repülőtérrel rendelkezik. Ezenfelül még számos katonai, valamint az Aramco üzemeltetésében lévő kereskedelmi repülőtér található főleg a keleti régióban. A polgári repülőterek jelenleg kormányzati, illetve önkormányzati fenntartással üzemelnek. A repülőterek, valamint a földi kiszolgáló szolgáltatások privatizációja a közeljövőben várható. Erre vonatkozóan több tender is kiírásra került melyen a magyar Hungarocontrol Zrt. is pályázik légiforgalmi szolgáltatások nyújtása terén (folyamatban van). A személyi légiközlekedéshez kapcsolódóan a Wizzair folytat előrehaladott tárgyalásokat a szaúdi légügyi hatósággal több szaúdi nagyvárosból nemzetközi fapados járatok üzemeltetésére. A Budapest Airport Zrt. (BUD) Járatfejlesztési üzletága 2019-ben kezdett tárgyalásokat a szaúdi nemzeti légitársaság a SAUDIA Airlines tulajdonában lévő FLYNAS low-cost (fapados) légitársasággal egy lehetséges jövőbeli közvetlen járatindítással kapcsolatban Budapest és Riyadh között, amely tovább erősítheti BUD által eddig is betöltött közép-kelet-európai HUB szerepet

Vízipar: víztisztítás, szennyvízkezelés: Organica Water (a Nelson Environment LLc. szaúdi leányvállalatán keresztül)